

Vliegenvanger

Ze had nog een hoop werk te doen. Het rechteroog van Janus begon al wat achteruit te gaan. Er had een poot van een andere vlieg in gezeten.

De poot was tussen de facetten gedrongen, waardoor het tellen bemoeilijkt werd.

Dat was het enige nadeel van een droge val: het aanvliegen kon je niet sturen.

Ook kreeg ze zelf steeds meer last van haar ogen. Als je je een leven lang bezighoudt met tweejarigen, eenjarigen of dieren die slechts een paar weken leven, kan het lijken alsof je zelf het eeuwige leven hebt.

Misschien moest ze het wat rustiger aan gaan doen.

Haar gedachten werden onderbroken door het kleppen van de brievenbus.

Professor Jacky Baltz liep voorzichtig de trap af. Turend door haar bril met de dikke glazen zette ze haar voeten zorgvuldig op de met tapijt bekleedde treden. Beneden aangekomen trok ze de tochtdeur open. Uit de opvangzak achter de voordeur viste ze een tijdschrift en wat brieven. Ze scheurde de brieven doormidden en gooide ze in de tot de nok toe gevulde papierbak die ook in het halletje stond. Stageverzoeken!

Als stroop kwamen de stageaires op haar af. Voorlopig had ze geen zin in nieuwe.

Ongeduldig trok ze het vakblad van de Vereniging voor Entomologie uit de banderol.

Op de voorkant prijkte een door haar zelf gemaakte foto, een macro-opname van een vliegenoog, die ze als illustratie bij haar artikel had gevoegd. Ze gromde goedkeurend. Het werd ook wel tijd dat ze een flinke vinger in de pap kreeg bij "De Vliegenmepper". Iemand met een reputatie zoals de hare. Ze sloeg het blad open en bekeek de inhoudsopgave.

Mooi, haar artikel met de titel "Kijk die vlieg" stond op de middenpagina naast een grote advertentie voor de Vangdagen.

Over twee weken was het weer zover. De Vangdagen waren de belangrijkste bijeenkomsten die door de vereniging werden georganiseerd. Twee keer per jaar trok heel entomologisch Nederland eropuit om de buit binnen te halen. Ze ging elk jaar minstens één keer mee om contact met haar vakgroep te houden én om te bewijzen dat ze gelijk had. Zoals met die natte vallen op de laatste vangdag van vorig jaar.

Boven, weer terug op haar schrijfplek in de hoek van het lab, las ze het artikel, waarin ze pleitte tegen het gebruik van die natte vallen, nog eens rustig door.

"De alcohol die als lokmiddel in moerassig gebied wordt gebruikt, maakt de vangst kwetsbaar. Weke onderdelen, met name de ogen, lossen snel op."

Haar pleidooi zou ongetwijfeld weer veel stof doen oprakelen bij de dierenbescherming. Zo paradoxaal is de mens. Hij wil het eeuwige leven, maar bij wat dierproeven om dat te bewerkstelligen houdt hij het niet droog. Haar voorkeur ging sowieso uit naar een droge val, ook wel kleefstrip genoemd, maar dan wel een kleefstrip uit eigen keuken. In de standaardstrips was verdovingsmiddel in het kleefmiddel gemengd. Zij had een strip ontwikkeld zonder verdovingsmiddel, waardoor de vangst langer levendig bleef. Vooral bij de oogbestudering was dat van het grootste belang. Het hield de blik wakker.

Jacky had van jongs af aan belangstelling voor proeven met dieren. Na een basisstudie biologie was ze begonnen aan entomologie. Legers van mieren, torren, hagedisachtige kruiers en gevleugelde insecten had ze onder haar microscoop bestudeerd. Ze

struinde ook graag door de natuur en keek hoe de soorten zich voortbewogen, voedsel zochten, kortom hoe ze leefden.

De mooiste leefgemeenschappen vond je bij de mieren, die met behulp van inventieve gangenstelsels onder de grond hele steden aanlegden en onderhielden, instroom en uitstroom gescheiden, zodat ze elkaar niet voor de voeten zouden lopen. Je kon het vergelijken met de bloedsomloop van de mens, waarin de bloedcellen het hart instromen en er weer uitstromen via gescheiden circuits. Wat vooral opviel was dat de mieren zich duidelijk ondergeschikt maakten aan een groter geheel. Toch benauwde de slaafsheid van de mieren haar ook. Toen ze op een van haar tochten een hagedis zag die hele mierenlegers op zijn roltong ving en in één keer wegslikte, verlegde ze haar belangstelling.

Hagedissen waren einzelgangers, net als zij. Ze bewonderde hun geschubde pantsers die de soepele lijven omhulden, de bolle ogen die buiten het gestroomlijnde lichaam geplaatst waren en de oogleden die openden en sloten als het dak van de sterrewacht. Ze zou zich haar hele verdere leven met hagedissen beziggehouden hebben als ze niet op iets anders was gestuit. Het oog van een vlieg. De vlieg zat op de tong van de laatste hagedis die ze gevangen had.

Terwijl ze de tong onder de microscoop bestudeerde, zag ze dat de vlieg nog leefde. Hoe hij langzaam zijn poten boog en strekte, zijn kop trillend naar voren bewoog en probeerde zijn vastgekleefde vleugels los te trekken. Het ontroerde haar. De beweging deed haar denken aan een baby die, liggend op zijn rug, zijn armen en benen uitstrekt naar zijn moeder. Bijna had ze een pincet gepakt om hem te bevrijden, maar toen zag zij zijn oog. Het leek wel of het zichzelf aanbood om bekeken te worden.

Ze zette een sterkere lens in de microscoop en tuurde. Wat zat dat oog slim in elkaar. Wat een schoonheid. Het leek wel een juweel van in talloze facetten geslepen kristal. Daar waar de diagonaal op de oogbol geplaatste vlakjes elkaar in de hoeken raakten, bevonden zich puntige uitsteeksels, die de ritmiek extra benadrukten. Het waren minuscule haren, gespreide wimpers, die de vlakjes beschermden tegen stof en andere indringers. Uiterst functioneel. Raadselachtig mooi als een tekening van Esscher.

Ze verdiepte zich grondig en leerde dat het vliegenoog is opgebouwd uit 4000 zeshoekige lenzen die elk onafhankelijk van elkaar functioneren. Hiermee kan de vlieg in een hoek van 360 graden wel 200 afzonderlijke beelden per seconde zien. Bedenk dat een mens niet verder komt dan de waarneming van vijftien losse beelden tegelijk en dan snap je waarom een vlieg zo moeilijk met de hand te vangen is. Toch had ze het iemand wel eens zien doen; een donkere Arabier op één van haar vroegere reizen in Egypte. Het had haar gefascineerd en ze had er tegelijk van gegruwd, omdat hij de vliegen razendsnel ving om ze vervolgens dood te schudden in zijn hand.

Als een act in een show.

Inmiddels was ze een vliegenogen expert en had al veel publicaties op haar naam staan. Ze had ook allerlei uitvindingen gedaan, maar nog niets daarvan naar buiten gebracht. Eén van haar laatste vindingen was de vliegenoogbril. De grote bolle lenzen had ze geconstrueerd met behulp van theezeefjes. Als je erdoorheen keek kreeg je een overweldigende panoramablik. Ze had er wel eens voorzichtig met vrienden over gepraat maar die waren meteen over de 'googlebril' begonnen. Dat zoiets dus al bestond. Geërgerd had ze gemompeld dat het een medische uitvinding was en niet het zoveelste nieuwe gadget.

Even had ze de uitvinding laten rusten, maar –ze was een taaie- al gauw had ze nieuwe moed gevat en het idee doorontwikkeld. Ouderen kregen niet alleen staar, maar ook bewegingsstoringen. Ze konden bijvoorbeeld hun hoofd niet meer draaien, waardoor autorijden onmogelijk werd en zelfs het te voet een weg oversteken

levensgevaarlijk. Zo was de implantabele vliegenoog lens ontstaan, een lens met een zichthoek van 180 graden.

Haar nieuwste artikel met de titel: "Twee vliegen in één klap" was nu bijna klaar. Het kwam erop neer dat ouderen na een staaroperatie meteen een vliegenoog lens ingeplant kregen ter vervanging, in plaats van een op hun oude oog lijkende lens. Maar ze moest behoedzaam te werk gaan.

In een eerder stadium, tijdens een congres van de vereniging, had ze al eens een balletje opgeworpen bij een bevriend bioloog, maar was meteen gealarmeerd door zijn gretige vragen. Weer zo'n haantje dat stond te popelen om een uitvinding uit je handen te trekken. Zelfs nog voordat de inkt van je artikel gedroogd was, om vervolgens zelf met de eer te gaan strijken. Ze had geen tijd om rustig aan te doen. Ze moest opschieten. Als het artikel geplaatst werd, hopelijk volgende maand, moest de lens niet alleen klaar zijn: hij moest ook geplaatst zijn. Het moest een volmaakte presentatie worden.

Ze liep weer naar beneden, viste de laatste verscheurde brieven uit de papierbak en nam ze mee naar boven. Daar plakte ze de stukken aan elkaar en begon te lezen.

Geachte professor Baltz,

Ik schrijf u in antwoord op uw advertentie, waarin u een medewerker zoekt voor uw laboratorium. Ik ben 22 jaar en heb mijn basisstudie bijna voltooid. Ik mis nog een aantal praktijkweken die van belang zijn voor mijn studiepunten en zou die graag bij u willen verdienen. Ik kan elk moment bij u komen werken, zit niet vast aan een periode. Ik hoop dat u spoedig een gesprek met mij wilt hebben.

*Uw toegenegen,
Adriaan Montfort.*

Ze voerde de naam en het adres in in haar computer, pakte de volgende brief en daarna nog een. Drie moest genoeg zijn.